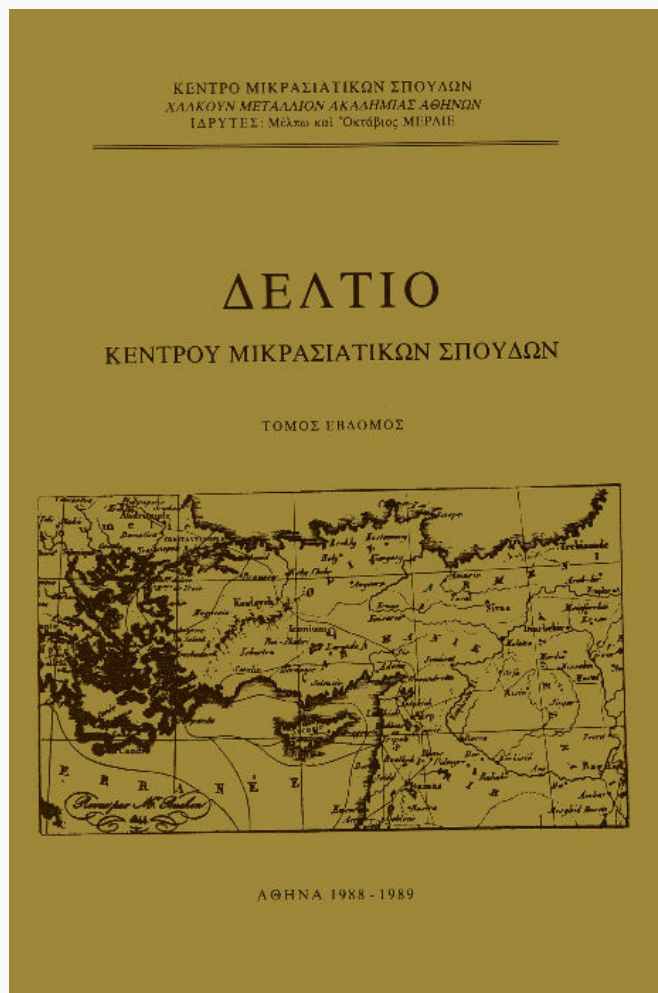

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 7 (1988)

Γεώργιος Δ.Μεταλληνός και Βαρβάρα Καλογεροπούλου-Μεταλληνού, Αρχείο της Θεολογικής σχολής της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας-Ιεράς Θεολογικής Σχολής Χάλκης-Σχολαρχία Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως Κωνσταντίνου(Τυπάλδου-Ιακωβάτου)1844-1864. Τόμος Α': Γράμματα πατριαρχικά και απαντήσεις σχολαρχίας

Αδαμάντιος Στ. Ανεστίδης

doi: [10.12681/deltiokms.201](https://doi.org/10.12681/deltiokms.201)

Copyright © 2015, Αδαμάντιος Στ. Ανεστίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ανεστίδης Α. Σ. (1988). Γεώργιος Δ.Μεταλληνός και Βαρβάρα Καλογεροπούλου-Μεταλληνού, Αρχείο της Θεολογικής σχολής της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας-Ιεράς Θεολογικής Σχολής Χάλκης-Σχολαρχία Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως Κωνσταντίνου(Τυπάλδου-Ιακωβάτου)1844-1864. Τόμος Α': Γράμματα πατριαρχικά και απαντήσεις σχολαρχίας. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 7, 331-332.
<https://doi.org/10.12681/deltiokms.201>

δημοσιεύματα τῶν κληρικῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὸ Φανάρι χαίρουν μὲ τὴν παρουσία τοῦ νέου συγγραφέα καὶ πιστεύουν ὅτι ἡ πορεία του ὑπόσχεται πολλά.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

Γεώργιος Δ. Μεταλληνὸς καὶ Βαρβάρα Καλογεροπούλου-Μεταλληνοῦ, *Ἀρχεῖον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας - Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης — Σχολαρχία Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως Κωνσταντίνου (Τυπάλδου-Ἰακωβάτου) 1844-1864*. Τόμος Α': *Γράμματα πατριαρχικά καὶ ἀπαντήσεις σχολαρχίας*. Ἀθήνα 1985. Σχ. 24 × 17, σσ. 320. Τόμος Β': *Γράμματα τῆς Ἐφορίας, ἀπαντήσεις τῆς σχολαρχίας, εἰσιτήρια καὶ ἐγγυητικά*. Ἀθήνα 1987. Σχ. 24 × 17, σσ. 736.

Ὁ πλοῦτος τοῦ ἀρχείου τῶν ἀδελφῶν Τυπάλδων-Ἰακωβάτων, πού βρίσκεται στὸ Ληξούρι, εἶναι γνωστὸς ἀπὸ παλιά. Ἀπὸ τὸ 1963 ὁμῶς ἐρευνητὲς τοῦ ΕἰΕ τοῦ ΚΝΕ ἀναφέρονται ἔμμεσα σ' αὐτό, καθὼς δημοσιεύουν ἀπὸ τὴ βιβλιοθήκη τῶν ἀδελφῶν Τυπάλδων-Ἰακωβάτων προσθῆκες στὴν *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863*. Τὸ 1970 ὁ καθηγητὴς Κ. Γ. Μπόννης δημοσιεύει περιληπτικὸ κατὰλογο τῶν χειρογράφων τοῦ ἀρχείου, πού περιορίζεται μόνο στὰ χειρόγραφα, φυλλάδια καὶ τοὺς κώδικες. Ὑπογραμμίζει ὡστόσο ἰδιαίτερα τὴ σημασία πού ἔχει τὸ καταλογογραφούμενο ὑλικὸ γιὰ τὴ μελέτη τοῦ ἔργου καὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ Κωνσταντίνου Τυπάλδου-Ἰακωβάτου, πρώτου σχολάρχου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης (1844-1864).

Τὰ λυτὰ ἔγγραφα πού περιέχονται στὸ ἀρχεῖο ἐπισημαίνονται μὲ ἰδιαίτερη προσοχὴ ἀπὸ τὸ ζεῦγος Μεταλληνοῦ τὸ καλοκαίρι τοῦ 1966 καί σ' αὐτὸ ὀφείλεται ἡ ταξινομήση καὶ ἡ ἀξιολόγησή τους. Στὴν προσπάθεια αὐτὴ τὸ ὑλικὸ πού ἀναφέρεται στὸν Κωνσταντῖνο Τυπάλδο-Ἰακωβάτο ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι τὸ πιὸ πλούσιο καὶ τὸ πιὸ ἀξιόλογο, γιατί περιλαμβάνει τὶς διδακτικὲς του σημειώσεις, τὰ σημειώματά του ὡς σχολάρχου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀποσημειώματά του, ὅπως καὶ τὸ ἀρχεῖο τῆς Σχολῆς, πού ἀναφέρεται στὰ πρῶτα εἴκοσι χρόνια τῆς ἱστορίας της. Εἶναι φανερό δηλαδὴ, ὅτι ἡ ἱστορία τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης εἶναι αὐτὴ πού ἀποτυπώνεται στὸ ἀρχεῖακὸ αὐτὸ ὑλικό, γι' αὐτὸ καὶ τὸ ζεῦγος Μεταλληνοῦ προγραμμάτισε νὰ δημοσιεύσει ὅλο αὐτὸ τὸ ἀνέκδοτο ὑλικὸ σὲ τέσσερις τόμους, ὡς ἀρχεῖο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας μὲ βάση τὸ ἐξῆς σχέδιο:

Τόμος Α. *Γράμματα πατριαρχικά καὶ ἀπαντήσεις τῆς σχολαρχίας*.

Τόμος Β. *Γράμματα τῆς ἐφορίας, ἀπαντήσεις τῆς σχολαρχίας, εἰσιτήρια καὶ ἐγγυητικά*.

Τόμος Γ. *Γράμματα ἐπισκοπικά καὶ ἄλλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν πρὸς τὸν σχολάρχην καὶ ἀπαντήσεις τοῦ τελευταίου*.

Τόμος Δ. *Κείμενα σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία της Σχολής, την κηρυγματική και επιστημονική δραστηριότητα των μαθητών και συγ-κεντρικούς κατάλογος όλων των μαθητών.*

Οί συγγραφείς ως τώρα μάς έδωσαν τους δύο πρώτους τόμους, που έτοι-μασαν με κάθε επιστημονική και επιμέλεια, προτάσσοντας στον καθένα αναλυτικά προλεγόμενα, όπου εκθέτουν με σαφήνεια προβλήματα ιστορικά του άρχείου και του ύλικού, αλλά και μεθοδολογικά του έργου τους.

Ή αξία του δημοσιεύματος του ζεύγους Μεταλληνού είναι πολλαπλή. Ή ιστορία της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης, ως δεύτερης, μετά τη Μεγάλη του Γένους, σχολής της Μητρούς Έκκλησίας και του έθνους, με άκτινοβολία διορθόδοξη και διαχριστιανική, αποτέλεσε ως σήμερα αντικείμενο τριών ιστορικών, του 'Απ. Μέξη, του Β. Θ. Σταυρίδη και του Α. Πασαδαίου. Δεν μπορεί όστόσο να θεωρηθεί ότι το κεφάλαιο της ιστορίας της σχολής, που αναφέρεται στην ίδρυση και τη λειτουργία των πρώτων είκοσι χρόνων της ζωής της, θεωρήθηκε άρχεϊκά με πληρότητα, αφού ελάνθανε το άρχείο του πρώτου σχολάρχη, όταν μάλιστα σ' αυτό περιλαμβάνεται και γενικότερο άρχεϊκό ύλικό της σχολής, πέρα από εκείνο το προσωπικό του σχολάρχη. Άπορεί κανείς πώς δεν αναζητήθηκε το άρχείο του Κωνσταντίνου Τυάλ-δου από τους άσχοληθέντες με την ιστορία της σχολής, όταν μάλιστα ήταν γνωστό σ' αυτούς ότι ό Κωνσταντίνος Τυάλδος, όταν αποχώρησε από τη σχολαρχία της Σχολής, πήρε μαζί με το προσωπικό του άρχείου και το άρχείο της σχολής, που μετέφερε στο Ληξούρι, όπου έπέστρεψε.

Τό βέβαιο είναι ότι με το έργο του ζεύγους Μεταλληνού δημοσιεύονται όλες οι πηγές και τα έγγραφα που αναφέρονται στους πρωταγωνιστές των πρώτων είκοσι χρόνων της ιστορίας της Θεολογικής Σχολής Χάλκης (1844-1864), που σημαίνει ότι ή μελέτη μπορεί να συμπληρωθεί και να ολοκληρω-θεί ή συγγραφή της ιστορίας της σχολής.

Πέρα από το συγκεκριμένο αυτό ιστορικό ζητούμενο, δεν ύπάρχει άμφι-βολία ότι το ίδιο ύλικό προσφέρει πλούτο από πληροφορίες που αναφέρον-ται σέ πρόσωπα και πράγματα της έκκλησιαστικής μας ιστορίας, αλλά και του αλτρωτου έλληνισμού, στα μέσα του περασμένου αιώνα, και μάλιστα σέ χώρο κεντρικό, όπως είναι το Οίκουμενικό Πατριαρχείο και ή Κωνσταντι-νούπολη.

Κοντά στις δύο αυτές διαπιστώσεις της αξίας του έργου, ως μου επιτραπεί να προσθέσω ως τρίτη και εκείνη που συνάγεται από το γεγονός ότι τό δημοσίευμα αποτελεί υπόδειγμα μεθοδολογικό έκδοσης γραμμάτων και έγ-γράφων και να προσθέσω τη βεβαιότητά μου ότι στον τελευταίο τόμο θά ύπάρχει ένας πλήρης πίνακας ονομάτων και πραγμάτων που θά συνδέει και τους τέσσερις τόμους και θά τους καθιστά εύχρηστους. "Ας εύχηθώ άκόμη ή κυκλοφορία του τρίτου και του τέταρτου τόμου, που απομένουν για τη συμ-πλήρωση του έργου, να μήν καθυστερήσει.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΑΣ